

MISIA POZNANIA

Elena ŠAKOVÁ

Pravoslávna bohoslovecká fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, Prešov,
Slovenská republika

Teologické chápanie pojmu MISIA spočíva nielen v novozákonnom ponímaní apoštolskej služby a výkladu slov nášho Spasiteľa Isusa Christa: „Chod'te teda, čiňte mi učeními všetky národy, krstiac ich v meno Otca i Syna I Ducha Svätého a učiac ich zachovávať všetko, čokoľvek som vám prikázal“¹⁹⁸, ale vychádza aj zo starozákonnej služby prorokov, ktorá bola založená na zvestovaní Božej vôle ľudu. Z toho vyplýva aj zmysel tejto služby, a to, aby všetky národy mali účasť na spáse, na osvietení¹⁹⁹, aby sa z neveriacich stali slobodní a od hriechu a vášní zachránení veriaci,²⁰⁰ ktorí budú verní svojmu Stvoriteľovi.

Takzvaná moderná doba nám všemožným spôsobom dáva lekcie, ako sa môžeme mať lepšie, ako sa stať aktuálnym a nebyť staromódnym, ako máme

¹⁹⁸ Mt 28, 19 – 20.

¹⁹⁹ Pomenovanie osvietení z gréckeho slova „Φωτιζόμενοι“ sa používalo pre ľudí, ktorí absolvovali katechizáciu, zriekli sa Satana, zjednotili sa s Christom, prijali očistenie hriechov vo svätom krste a zasvätili sa Bohu vo svätej tajine pomazania svätým myrom. Pomenovanie „Φωτιζόμενοι“ je odvodené od slova „φῶς“, teda duchovného svetla, ktoré posväcuje novopokrstených Svätým Duchom. Pozri ΒΕΡΓΩΤΗ, Γ. Θ. 1991. *Λεξικό λειτουργικών και τελετουργικών ὀρων*. Θεσσαλονίκη : Μέλισσα, 1991. s. 153. Za toto osvietenie sa Cirkev modlí už vo štvrtej modlitbe po katechizácii pri krste takto: „Otvor jeho duchovné oči, aby prijal do svojho vnútra osvietenie Tvojho Evanjelia.“ (Lk 24, 45). ΜΙΚΡΟΝ ΕΥΧΟΛΟΓΙΟΝ. 1992. Έκδοση 11η. Αθήνα : Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, 1992. s. 83. Pozri ŠAK, Štefan. 1999. *Svätá tajina krstu : teologický, liturgický a historický výklad obradov a modlitieb*. 1. vyd. Prešov : Pravoslávna bohoslovecká fakulta PU, 1999. s. 130.

²⁰⁰ Túto myšlienku máme dodnes veľmi živo vyjadrenú v modlitbe na pomenovanie dieťaťa, ktorá predchádza samotnú svätú tajinu krstu, a v ktorej sa modlíme a prosíme Boha, „aby utekal /vyhýbal sa/ pred márnosťou tohto sveta a všetkými hriešnymi úkladmi /pokušeniami/ nepriateľa, kráčajúc podľa Tvojich príkazov.“ Aj v modlitbe na vytvorenie katechumena nachádzame prosbu Cirkvi k Nebeskému Otcovi, aby človek, ktorý sa rozhodol stať kresťanom, sa „zbavil toho starého diablovho klamstva a naplnil sa vierou, nádejou a láskou...“ ΜΙΚΡΟΝ ΕΥΧΟΛΟΓΙΟΝ. 1992. Έκδοση 11η. Αθήνα : Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, 1992. s. 79. Pozri ŠAK, Štefan. 1999. *Svätá tajina krstu : teologický, liturgický a historický výklad obradov a modlitieb*. 1. vyd. Prešov : Pravoslávna bohoslovecká fakulta PU, 1999. s. 101.

premýšľať, uvažovať, rozprávať, pohybovať sa a vôbec, ako máme žiť... Samozrejme, že táto „výuka“ sa prieči tej, ktorou nás už dve tisícročia vedie Cirkev. Život kresťana nie je životom plným vysnívajúcich chvíľ a ideálnych situácií, v ktorých sme tí šikovní, informovaní, vzdelaní, obľetovaní a vždy v dobrej kondícii. Život kresťana je skutočným, reálnym životom. Áno, aj kresťan má ideály, ale tieto ideály sú stelesnené v jeho živote a on ich prijíma také, aké sú.

Otázkou je, čo je pre človeka ideál. Každý človek, napríklad, túži po spokojnosti. Túto spokojnosť však chce dosiahnuť spôsobom, ktorý nie je reálny, teda evanjeliový. Chce ho dosiahnuť spôsobom, ktorý mu ponúka práve tá ideálna moderná doba. Výsledkom toho však nie je spokojnosť, ale pravý opak, pretože svet nám ponúka iba svoje ideály a nejaký spôsob, ako ich dosiahnuť, ale nehovorí o tom, aké následky tento skvelý spôsob so sebou prináša. Tieto následky sú niekedy také komplikované, že nielenže nedosiahneme pokoj, po ktorom sme túžili, ale získame mnoho zlých skúseností, ktoré nás oberú o množstvo našej energie, zdravia a niekedy aj o zvyšok našich ideálov.

Z toho vyplýva, že hlavnou úlohou pravoslávnej misie je predkladať národu skutočnú skúsenosť, ktorú má v spoločenstve s Bohom. Cirkev vždy hovorí a musí hovoriť o skutočnom, reálnom živote²⁰¹, ktorý sa uskutočňuje vo Svätom Duchu. „Každý z nás môže uvažovať o Bohu natoľko, nakoľko poznal blahodať Svätého Ducha; pretože ako môžeme premýšľať a uvažovať o tom, čo sme nevideli alebo čo sme nepočuli a čo nepoznáme? Duša, ktorá poznala Pána, viditeľne cíti prítomnosť svojho Stvoriteľa, je v ňom veľmi pokojná a radostná. K čomu možno prirovnať túto radosť? Podobá sa tomu, ako keď sa milovaný syn po dlhom odlúčení vrátil z ďalekej krajiny do svojho rodného domu a do sýtosti sa zhovára s drahým otcom, s milovanou matkou a s milými bratmi

²⁰¹ „Celým tajomstvom existencie Cirkvi je Evanjelium, kde slovo a skutok sú nerozlučne spojené do jedného celku rovnako tak, ako je spojené duša s telom. Jedno s druhým v bratskej jednote tvoria evanjeliový odkaz Cirkvi a jej svedectvo, ktoré vydáva vo svete. A presne tak ako telo bez duše je mŕtve, tak aj skutky bez evanjeliového slova sú neužitočné a tak je to aj v opačnom prípade, teda aj evanjeliové slovo bez evanjeliových skutkov je mŕtve.“ ŠAK, Štefan. 2010. *Evanjelizácia – vnútorná misia cirkvi*. In Pravoslávny biblický zborník II/2010 [elektronický zdroj] : zborník katedry biblických náuk Pravoslávnej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove. Gorlice : Diecezjalny ośrodek kultury prawosławnej ELPIS w Gorlicach, 2010. s. 101 – 102. [2010-10-20]. Dostupné na internete: <<http://www.okp-elpis.pl/book,0,2,Wydawnictwa.html>>, ISBN 978-83-928613-5-5.

a sestrami.“²⁰² Reálna skúsenosť je jednoznačne efektívnejšia, než mnoho slov a prednášok, ktoré sú potrebné, ale ak nenadobudnú reálnu podobu, vychovávajú ľudí k tomu, aby vedeli o Bohu veľa, no vôbec Ho nepoznajú.

Mnohé náboženské spoločnosti za účelom získania nových duš priam bombardujú ľudí prejavmi lásky a človek, ktorý vo svojom živote nikdy nepočul také množstvo pekných a úctivých slov na svoju adresu, pociťuje veľkú radosť a teplo pri stretnutí sa s nimi. Inokedy býva rozhodujúca zvýšená pozornosť, ktorú členovia týchto spoločenstiev dokážu niekomu venovať za účelom, aby človek ostal v ich spoločenstve. A žiaľ, ľuďom veľakrát stačí iba, to, aby ich niekto celé hodiny počúval, aby sa mohli vyrozprávať a posťažovať si, ale vôbec si neuvedomia, že táto skutočnosť vôbec nemení ich vzťah k Bohu, že takýmto počínaním ani o trochu nepokročili vo svojom poznaní a chápaní Božej vôle.

Pravá kresťanská misia sa nesie v duchu kresťanskej lásky. Christos nám presne povedal, ako sa máme správať k svojmu blížnemu: „*Milovať budeš blížneho ako seba samého*“²⁰³. Ak by sme my, kresťania mali v sebe pravú kresťanskú lásku, ak by sme boli vnímaví a starostliví vo vzťahu k iným, ak by sme boli ústretoví, ochotní pomôcť a poradiť, ak by sme ku každej ľudskej duši pristupovali opatrne a vnímavo, akoby po špičkách, bez ohľadu na to, kto to je, záujem o naše svedectvo by bol ohromný a naša misia by bola veľmi efektívna a prinášala by svoje ovocie. Pravoslávna misia má trinitárny charakter, to znamená, že jej hlavnou úlohou je premietnuť do ľudských vzťahov vzťahy, ktoré existujú medzi osobami Svätej Trojice. Tajomstvo „...spoločenstva troch osôb Svätej Trojice je zjavené vo vzťahu k svetu a to spoluprácou týchto troch osôb, ktoré konajú spoločne, ale súčasne aj každá osoba samostatne.“²⁰⁴ O tajomstve vtelenia sa Božieho Syna Cirkev učí, že zjednotenie sa Boha a človeka v osobe Bohočloveka Isusa Christa sa udialo tak, že Syn aj človek, ktorého na seba prijal, si zachovali svoju prirodzenosť, vôľu aj energiu. Súčasne sa ale nachádzali v takom harmonickom spoločenstve, že aj keď boli dvaja, tvorili jednu osobu, a to Bohoľudskú. Tieto dve veľké tajomstvá kresťanskej viery odhaľujú pravdu o charaktere a kvalite spoločenstva. Spoločenstva, ktoré

²⁰² SOFRONIJ (SACHAROV), archimandrita. 2005. *Ctihodný Siluan Atoský*. (Prekl. ŠAKOVÁ, E.). 1 vyd. Misijné spoločenstvo svätého veľkomyšľníka Juraja Vítaza, 2005. s. 112 – 113.

²⁰³ Mt 22, 39.

²⁰⁴ Pozri ŠAK, Štefan. 2007. *Počiatky kresťanskej misie*. 1. vyd. Prešov : Prešovská univerzita, Pravoslávna bohoslovecká fakulta, 2007. s. 31 – 32.

spája jedného so všetkými a všetkých s jedným, a preto, kde jeden pracuje a je aktívny, tam sú aktívni všetci, a kde sú všetci aktívni, tam je aktívni aj ten jeden.“²⁰⁵ Spoločenstvo ľudí, ktorému sa podarí žiť podľa tejto reality Svätej Trojice, je živou, Bohom požehnanou misiou. Christos, Boží Syn nám ukázal, ako je možné žiť v takejto jednote plnej lásky, v akej aj mnohí svätí našej Cirkvi žijú.

Pravoslávna misia má mnoho podôb, a jednou z jej najdôležitejších úloh je priviesť človeka k poznaniu Boha. Stredobodom pozornosti učiteľov, katechétoch, vychovávateľov a hlavne rodičov sú najmä deti. Evanieliové pravdy im predkladajú každý svojim spôsobom. Niektorí zvolia ľahkú, nenásilnú formu, popretkávanú citátmi z Biblie a príkladmi zo života svätých, aby ich slová boli hodnoverné. Niektorí sú zástancami tvrdej metódy a poukazuje najmä na hriech, príliš moralizuje, takmer vo všetkom vidí niečo negatívne a kritizuje všade a všetko. Boh je však absolútna láska a vždy ten istý a ak chce niekto učiť niekoho o živote v Christu, musíme ním žiť sám. Často sa však stáva, že nie rodičia, či učitelia privádzajú deti k poznaniu, ale deti ich. Učia ich, že musia vedieť trpieť, trpezlivo znášať bolesť a všetko zlo, ktoré je všade okolo nás, a že raz, v tom budúcom, večnom živote už bude dobre. Ale deti im neveria a chcú okúsiť radosť už teraz. Už teraz chcú pociťovať nesmiernu lásku a dobrotu nášho Stvoriteľa a nie až tam, potom, neskôr... Pravdou je, že Nebeské kráľovstvo sa získava námahou, ale Christos je s nami už teraz. „Kto má Syna, má život“²⁰⁶ a život v Christu je predovšetkým radosť, ktorú keď človek okúsi, je ochotný zniesť kvôli nej všetko. Sám apoštol národov Pavol, ktorý povedal: „a nežijem už ja, ale žije vo mne Christos“²⁰⁷ nás napomína: „Radujte sa v Pánu vždycky! Opakujem: radujte sa!“²⁰⁸

Cieľom človeka je večný život, ktorý spočíva v poznaní Boha.²⁰⁹ Tomu nás učí Cirkev, svätí a k tomu sa nás snaží priviesť aj pravoslávna misia.

²⁰⁵ ŠAK, Štefan. 2009. *Misijné štúdie I.* 1. vyd. Gorlice : Diecezjalny osrodek kultury prawolawnej ELPIS w Gorlicach, 2009. s. 13-14.

²⁰⁶ 1Jn 5, 12.

²⁰⁷ Gal 2, 20.

²⁰⁸ F 4, 4.

²⁰⁹ Pozri СОФРОНИЙ, Архимандрит. 2001. *Подвиг богопознания. Письма с Афона* (к Д. Бальфур). Москва : Паломникъ, 2001. s. 286.

Použitá literatúra

- ΒΕΡΓΩΤΗ, Γ. Θ. 1991. *Λεξικό λειτουργικών και τελετουργικών όρων*. Θεσσαλονίκη : Μέλισσα, 1991.
- ΜΙΚΡΟΝ ΕΥΧΟΛΟΓΙΟΝ. 1992. Έκδοση 11η. Αθήνα : Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, 1992.
- СОФРОНИЙ, Архимандрит. 2001. *Подвиг богопознания. Письма с Афона* (к Д. Бальфурь). Москва : Паломникъ, 2001. 368 с. ISBN 1-874679-19-3.
- SOFRONIJ (SACHAROV), archimandrita. 2005. *Stihodný Siluan Atoský*. (Prekl. ŠAKOVÁ, E.). 1 vyd. Misijné spoločenstvo svätého veľkomučeníka Juraja Vířaza, 2005. 284 s. ISBN 80-969360-5-0.
- ŠAK, Štefan. 2010. *Evanjelizácia – vnútorná misia cirkvi*. In Pravoslávny biblický zborník II/2010 [elektronický zdroj] : zborník katedry biblických náuk Pravoslávnej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove. Gorlice : Diecezjalny osrodek kultury prawoslawnej ELPIS w Gorlicach, 2010. s. 97-109. [2010-10-20]. Dostupné na internete: <<http://www.okp-elpis.pl/book,0,2,Wyda-wnictwa.html>>, ISBN 978-83-928613-5-5.
- ŠAK, Štefan. 2009. *Misijné štúdie I*. 1 vyd. Gorlice : Diecezjalny osrodek kultury prawoslawnej ELPIS w Gorlicach, 2009. ISBN 978-83-928613-1-7.
- ŠAK, Štefan. 2007. *Počiatky kresťanskej misie*. 1. vyd. Prešov : Prešovská univerzita, Pravoslávna bohoslovecká fakulta, 2007. ISBN 978-80-8068-661-1.
- ŠAK, Štefan. 1999. *Svätá tajina krstu : teologický, liturgický a historický výklad obradov a modlitieb*. 1. vyd. Prešov : Pravoslávna bohoslovecká fakulta PU, 1999. ISBN 80-88722-88-8.